Žilina Beskydy 2026

Európske hlavné mesto kultúry 2026, Kandidátske mesto

Špeciálne vydanie na stranách 6 -11. Všetko o kandidatúre na Eúropske hlavné mesto kultúry 2026.

Žilina môže byť Európskym hlavným mestom kultúry. Čo to prinesie? 6

Ideme do finále: Aká bola cesta kandidatúrou mesta Žilina na Európske hlavné mesto kultúry 2026? 8

Zilina2026 | www.zilina2026.eu

RADNIČNÉ NOVINY
MESTA ŽILINA

Číslo 11 | Ročník 3 | NOVEMBER 2021 Mesačník | ZADARMO do každej schránky | www.zilina.sk Mesto Žilina | EV 5837/19 ISSN 1339-8830

Stane sa Žilina Európskym hlavným mestom kultúry?

Mesto Žilina bojuje o titul Európske hlavné mesto kultúry 2026. Je to obrovská výzva do budúcnosti, ktorá zaručí kultúrny rozkvet a vyšle žilinskú značku do sveta. Cesta kandidatúrou nebola jednoduchá a vyžadovala si obrovské nasadenie a kreativitu. Vyvrcholenie takmer dvojročných príprav bude v prvej polovici decembra, kde sa tím Žilina Beskydy 2026 dozvie verdikt medzinárodnej poroty. Držte nášmu mestu palce.

AKTUÁLNA TÉMA

Žilina má nový park a pamätník na počesť Carla Gustava Swenssona

Nový pamätník na počesť významného švédskeho krajinného architekta Carla Gustava Swenssona zdobí od 29. októbra mesto Žilina. Dielo pribudlo v priestore ohraničenom ulicami Kysucká a Športová, ktorý nesie názov Park Carla Gustava Swenssona. O premenovaní kedysi bezmenného parčíka rozhodla názvoslovná komisia mesta Žilina a návrh odobrilo mestské zastupiteľstvo. Nový žilinský park je zaujímavý aj tým, že ide zatiaľ o jediné pomenovanie parku po švédskom občanovi na Slovensku a pravdepodobne jediné pomenovanie parku po Swenssonovi v Európe.

Autor: VM

V roku 2021 uplynie 160 rokov od narodenia C. G. Swenssona a tiež 130 rokov od vybudovania parku pri žilinskej Súkenke. Keďže ide zatiaľ o jediné preukázané a tiež jediné dochované dielo tohto architekta na celom území Slovenskej republiky, rozhodlo sa mesto financovať Pamätník C. G. Swenssona. Dielo zrealizovalo občianske združenie Servare et Manere, autormi sú krajinný architekt a umelec Marek Sobola so sochárom Michalom Janigom. Pamätník tvoria dve neoddeliteľné súčasti: sochársko-architektonické dielo a živá výsadba. Samotná skulptúra vysoká 4,6 m je inšpirovaná tzv. Gotickou bránou v Súľovských skalách a je umiestnená v juhozápadnej časti parku. Architektúra pamätníka je s okolitou krajinou prepojená pohľadom na mestské dominanty: Katedrálu Najsvätejšej Trojice a Remeselnícky dom.

Na pohľadovej stene je umiestnený portrét Carla Gustava Swenssona vymodelovaný z drôtu. Použitie tohto materiálu priamo súvisí s remeslom drotárstva, ktoré bolo v minulosti veľmi rozšírené práve v okolí Žiliny (Divina, Dlhé Pole, Veľké Rovné). Takto došlo k spojeniu tradičného remesla s modernou plastikou a architektúrou. Súčasťou pamätníka sú aj tri kusy stromov – brezy previsnuté v kultivare 'Dalecarlica' (švédsky Ornäsbjörk). Tento strom bol objavený vo Švédsku v roku 1767 a od roku 1985 je švédskym národným stromom. Výsadbu okolo žilinskej továrne Swensson naprojektoval ako prírodno-krajinársky park, ktorý bol jeden z prvých parkov na území Žiliny. Jeho plocha v roku 1922 bola ešte pomerne veľká – 2,12 hektára. Postupnou zástavbou sa park zmenšoval. Dodnes tu však možno vidieť ešte pozostatky tohto kedysi významného žilinského parku v podobe nádherných solitérnych drevín.

Carl Gustav Swensson (* 15. júna 1861 – †13. apríla 1910) bol krajinný architekt švédskeho pôvodu a európskeho významu, ktorý pracoval na záhradných a krajinárskych projektoch vo Švajčiarsku a na území dnešného Rakúska, Česka, Poľska, Slovinska a Chorvátska. Na Slovensku pracoval nielen na sadových úpravách okolo Továrne na spracovanie súkna (Silleiner Fabriken Adolf Löw & Sohn, neskoršie známej ako Slovena) či na projekte záhrady okolo žilinskej vily Karla Löwa, ale Swensson pre Löwovcov postavil aj pavilón na Žilinskej priemyselnej výstave v roku 1903 v Žiline.

V areáli boli vysadené pagaštany konské, javory horské, javory mliečne, lipy malolisté, lipy veľkolisté, duby letné, jasene štíhle či topole čierne, ale aj exotické dreviny. Ešte donedávna v areáli rástol exemplár ľaliovníka tulipánokvetého s obvodom kmeňa nad 282 cm, jedna z najvzácnejších drevín Swenssonovej koncepcie. Strom bol chránený ako jedinečný solitér veľkej architektonickej hodnoty a ako výnimočná exotická drevina v rámci okresu Žilina. Súčasný parčík C. G. Swenssona v Žiline sčasti zaberá aj plochu pôvodného Swenssonovho diela. Obohatený je o sortiment vzácnejších a raritnejších druhov drevín, ktorý tvorí tzv. expozíciu drevín v krajine. Každý strom a krík má číslo, popisku a QR kód, vďaka ktorému sa záujemca dozvie viac o konkrétnej drevine. Všetky informácie, vrátane pôdorysu celého parku, histórie miesta, histórie Súkenky či iné zaujímavosti súvisiace so Swenssonom sú umiestnené aj na niekoľkých informačných paneloch.

Súsošie v Sade SNP prechádza rekonštrukciou

Rekonštrukčné práce na soche sa začali 1. októbra 2021 a potrvajú do konca novembra. Na opravu sochy získalo mesto Žilina dotáciu z Úradu vlády SR v hodnote 5 700 eur. Obnova sochy bude zahŕňať odstránenie rozrušených častí súsošia a podstavca, čistenie kamennej hmoty od mikroflóry a povrchových nečistôt, upevnenie uvoľnených kamenných platní, obnovu špárovania a farebné zjednotenie kamenných častí. Monumentálnu sochu odhalili v roku 1955 pri 10. výročí vstupu 1. čsl. armádneho zboru do mesta. Autorom kamenného súsošia je sochár Rudolf Pribiš (1913 – 1984), rodák z Rajca, a profesor Ing. arch. Ján Svetlík.

Milí Žilinčania,

mesto počas posledných týždňov aktívne pripravovalo žilinské cintoríny na Sviatok všetkých svätých a Pamiatku zosnulých, kedy si uctievame našich milovaných, ktorí už nie sú medzi nami.

S príchodom zimných mesiacov a chladného počasia sa v meste dokončujú viaceré investičné aktivity. Október ukončil niekoľkomesačnú dekádu rekonštrukčných prác, ktoré v Žiline prebiehali na cestách, chodníkoch a parkoviskách.

Do finále smeruje i kandidatúra mesta Žilina na Európske hlavné mesto kultúry 2026. O tom, kto tento titul získa, sa rozhodne už v decembri tohto roka, a to po podaní druhej 100-stranovej prihlášky a plánovanej návšteve medzinárodnej poroty a prezentácii pred ňou. Porota bude hodnotiť okrem kvality a šírky umeleckého a kultúrneho obsahu prihlášky aj príspevok k dlhodobej stratégii a v neposlednom rade európsky rozmer.

Vianoce sú tu čo nevidieť a mnoho z vás si určite kladie otázku, aký program pripravujeme. Atmosféra Vianoc by mala mať svoje miesto, z tohto dôvodu sme sa rozhodli obchodníkom ponúknuť priestor pre ambulantný predaj vianočného charakteru a spríjemniť tak Žilinčanom vianočný čas v uliciach mesta. Všetky prípravy a samotná realizácia však budú podliehať aktuálnym platným opatreniam v danom čase.

Peter Fiabáne
primátor

Most pre peších na Obchodnej ulici je uzavretý, čaká ho rekonštrukcia

Mesto Žilina bude rekonštruovať most pre peších na Obchodnej ulici na sídlisku Vlčince. Komplexná obnova celého mostného objektu za približne 360-tisíc eur začne v budúcom roku. Pre zlý technický stav však bolo potrebné most už v tomto roku úplne uzavrieť a demontovať. Kým sa nezrekonštruuje, bude pre peších uzatvorený v celom rozsahu. Demontáž mostu na Obchodnej ulici sa uskutočnila počas víkendu od 16. do 17. októbra.

Autor: VM

Chodci sú nasmerovaní k obchádzkovej trase dočasným dopravným značením (smerovacie tabule), pričom bezpečnosť pohybu v priestore demontovanej lávky je zabezpečená formou smerovej dosky s výstražným svetlom, mobilným oplotením a betónovými zvodidlami. Súčasne je na Obchodnej ulici vyznačený dočasný priechod pre chodcov, aby bol zabezpečený plynulý pohyb bez výrazných obmedzení. Vodičov i chodcov žiadame o zvýšenú opatrnosť a rešpektovanie dočasných dopravných značení. Premostenie na Obchodnej ulici je široké približne 4,6 m a nachádza sa vo výške takmer 5 m. Komplexná oprava mosta sa v budúcom roku zameria na výmenu časti podpier, celej nosnej konštrukcie a záchytného bezpečnostného zariadenia. Okrem vyriešenia zlého technického stavu prinesie rekonštrukcia mosta pre obyvateľov Žiliny aj ďalší benefit. Po realizácii prác bude most slúžiť okrem peších aj cyklistom, keďže bude súčasťou cyklotrasy cez sídlisko Vlčince. Zámer sústrediť sa na systematickú rekonštrukciu najrizikovejších mostov v meste ohlásila samospráva v marci tohto roka. V Žiline začala počas júna obnova mosta na Ulici Matice slovenskej, ktorý spája obyvateľov Vlčiniec II a III. Celková hodnota rekonštrukcie je viac ako 92-tisíc eur a práce by mali byť ukončené do jedného roka. Odbornou diagnostikou prešiel aj peší most ponad Centrálnu ulicu a most na Ulici sv. Cyrila a Metoda.

V súčasnosti mesto podľa rozpočtových možností pripravuje technické riešenie uvedených mostov a získanie povolení na ich rekonštrukciu. Na konci júna mesto ukončilo revitalizáciu železničného podchodu na Ulici P. O. Hviezdoslava. Komplexná rekonštrukcia podchodu, ktorý je vlastne mostným objektom s dĺžkou 17,9 m, sa ešte len očakáva. Cieľom aktuálnych stavebných prác za 77-tisíc eur bolo odvodnenie priestoru a celkové vizuálne úpravy. Žilinská samospráva ku koncu roku 2019 evidovala na území mesta 88 mostných objektov na ploche približne 70 900 m^2.

Komplexná rekonštrukcia mosta vo Vraní

Rekonštrukčné práce na dočasnom premostení v žilinskej mestskej časti Vranie si vyžiadali úplnú uzáveru mostov a cesty III/2095. Upozorňujeme občanov, že dočasné premostenie, ako aj realizácia prác je v správe NDS.

Národná diaľničná spoločnosť

Znamená to, že oba jazdné smery na premostení, ako aj cesta III/2095 medzi obcami Vranie a Rudinka sú od 13. októbra do 30. novembra úplne neprejazdné, pričom doprava bola presmerovaná na okolité komunikácie. Rieka Kysuca bola premostená ešte v októbri 2015, a to počas výstavby diaľničného úseku D3 Žilina, Strážov – Žilina, Brodno.

Premostenie výrazne pomáha k ekologickej ochrane územia, čo sa prejavuje znížením exhalátov, hlučnosti a v neposlednom rade aj nehodovosti. Jeho vybudovanie zlepšilo nielen bezpečnosť a plynulosť premávky, ale výrazne sa podpísalo aj pod zníženie tranzitnej dopravy po miestnych komunikáciách, ktoré neboli dimenzované na takúto dopravnú záťaž. Prispieva k celkovému skvalitneniu života a sociálnemu komfortu ľudí žijúcich v tejto mestskej časti.

Rekonštrukcia mosta by mala byť ukončená do 30. novembra. Jeho údržbu bude na základe zmluvy vykonávať Správa ciest Žilinského samosprávneho kraja. Údržbou sa rozumie bežná údržba a zimná údržba vrátane všetkých riadiacich výkonových činností tak, aby bola zabezpečená zjazdnosť a prevádzkyschopnosť mostného objektu.

KRÁTKE SPRÁVY

Dátumy, ktoré by si Žilinčania mali pamätať

17. november 1994

Hoci je 17. november tradične spájaný s výročím Nežnej revolúcie, pre Žilinčanov je tento dátum spojený aj s trolejbusovou dopravou. Pred dvadsiatimisiedmimi rokmi dňa 17. 11. 1994 vyrazil skoro ráno na svoju prvú cestu po linke č. 1 úplne nový trolejbus s evidenčným číslom 213 zo zastávky Matice slovenskej na sídlisku Vlčince, a tým začala v žilinskej mestskej doprave éra trolejbusov.

Rodičia pozor!

Detské jasle na Puškinovej ulici oznamujú voľné miesta pre deti do 3 rokov s nástupom možným ihneď.

Viac informácií nájdete aj na:

- www.zilina.sk/zivot-v-meste/socialna-pomoc/tlaciva/ alebo osobne v klientskom centre,
- telefonicky: +421 41 70 63 503,
- e-mailom na adrese: kc_socialne@zilina.sk.

OZNAM

Obyvatelia Žiliny môžu poruchy verejného osvetlenia oznamovať mestu prostredníctvom online formulára na internetovej stránke mesta. Okrem neho je možné akúkoľvek **nefunkčnosť osvetlenia nahlasovať aj prostredníctvom telefónneho čísla: 041/56 30 079 alebo e-mailom na: verejne.osvetlenie@zilina.sk.**
Viac info na: www.vomz.zilina.sk.

V Žiline prebehla veľká obnova komunikácií

Súvislé opravy miestnych komunikácií v meste Žilina prebiehali od leta, pričom posledné z nich boli ukončené v októbri. Opravy zahŕňali okrem pozemných komunikácií a chodníkov aj spevnené plochy a asfaltové športové ihriská. Súčasťou súvislých opráv bola v tomto roku aj debarierizácia na frekventovaných priechodoch pre chodcov, ktoré využívajú osoby s ťažkým telesným postihnutím. Predmetom prác bola realizácia vrchnej stavby (obrusnej vrstvy) živičného krytu asfaltovej vozovky. Víťazným uchádzačom a zhotoviteľom asfaltovacích prác sa tento rok stala firma STRABAG s. r. o.

PRED: Zádubnie – ulica Ku škôlke

PO: Zádubnie – ulica Ku škôlke

PRED: Brodno - ulica Na tobolky

PO: Brodno - ulica Na tobolky

Vo schválenom zozname obnovy komunikácií sa nachádzalo viac ako 70 objektov. Celkovo sa rekonštrukcie dotklo približne 35 000 m^2 plôch za cenu viac ako 600 000 eur s DPH. Realizácia prác začala v mesiaci júl a posledné z nich sa dokončili v októbri 2021.

Súvislou opravou prešlo 22 úsekov miestnych komunikácií, a to v mestských častiach Zástranie, Zádubnie, Budatín, Brodno, Bánová, Závodie, Bytčica, Trnové. V centre mesta prešla významnou opravou Komenského ulica s križovatkou Veľká okružná a Romualda Zaymusa či Hlinská ulica (poza bytové domy).

PRED: Budatín – Radová ulica

PO: Budatín – Radová ulica

PRED: Solinky – pri zastávke Smreková

PO: Solinky – pri zastávke Smreková

Pri opravách chodníkov rekonštrukcia predstavovala 25 úsekov. Najviac chodníkov sa nachádza na sídlisku Solinky, a to hlavne ulice Gaštanová, Smreková, Centrálna, Dubová, ale aj chodníky v okolí Základnej školy Limbová. Ďalej sú to napríklad chodníky vo vnútrobloku Baničova na sídlisku Hájik, od zastávky mestskej hromadnej dopravy v mestskej časti Trnové smerom ku Základnej škole s materskou školou, ako aj chodníky na sídlisku Vlčince v priestore za zastávkou mestskej hromadnej dopravy na Ulici Matice slovenskej či vo vnútrobloku na Pittsburskej ulici.

Veľkou obnovou krytu prešli aj chodníky v širšom centre mesta – na Hlinách a na Bôriku. Konkrétne ide o ulice Hlinská, Jarná, Bajzova, Ružová, Žarnova, Koceľova, Pribinova či pri zastávke mestskej hromadnej dopravy Tajovského. Najrozsiahlejšou opravou prešli chodníky na ul. Bôrická cesta a ul. Na Lány, kde sa v rámci asfaltovacích prác vymenili aj obrubníky z dôvodu ich nadmerného poškodenia. V rámci asfaltovacích prác sa podarilo opraviť povrch až 18 športovým ihriskám, z toho 14 na sídlisku Vlčince, 2 na sídlisku Solinky a po jednom ihrisku na Predmestskej ulici a sídlisku Hliny.

PRED: Solinky – Gaštanová ulica

PO: Solinky – Gaštanová ulica

Medzi opravené povrchy spevnených plôch patria – parkovisko na Ulici Eduarda Nécseya, nádvorie Základnej školy v Budatíne, plochy v okolí Materskej školy Suvorovova, vnútroblok Hliny I a vjazd ku obvodnému policajnému oddeleniu východ na Ulici vysokoškolákov.

Súčasťou týchto celoplošných opráv miestnych komunikácií, chodníkov, ihrísk a plôch bola aj debarierizácia strategicky dôležitých miest, a to najmä priechodov pre chodcov, z dôvodu zabezpečenia bezpečného a plynulého pohybu ľudí s obmedzenou schopnosťou pohybu.

V spolupráci s organizáciou muskulárnych dystrofikov sa do debarierizácie zahrnuli priechody pre chodcov pred budovou Mestského úradu v Žiline, pri zastávkach mestskej hromadnej dopravy na Hurbanovej ulici, na sídlisku Solinky pri OC MAX, na sídlisku Hájik pri zastávkach mestskej hromadnej dopravy Mateja Bela a Slnečné námestie, na sídlisku Vlčince v smere na zastávku Obchodná a na Karpatskej ulici v smere do Lesoparku Chrasť a tiež na Tajovského ulici pri Parku Ľudovíta Štúra na Bôriku.

PRED: Staré mesto – Komenského ulica

PO: Staré mesto – Komenského ulica

ŽILINA MÔŽE BYŤ EURÓPSKYM HLAVNÝM MESTOM KULTÚRY

ČO TO PRINESIE?

Mesto Žilina kandiduje na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026 (EHMK) spolu s partnerskými mestami Bielsko-Biała v Poľsku a Frýdek-Místek v Českej republike pod názvom ŽILINA BESKYDY 2026. Viac ako formou sebaprezentácie sa Žilina rozhodla pristupovať ku kandidatúre formou cezhraničnej kultúrnej spolupráce, ktorou sa mesto symbolicky otvára a redefinuje svoj európsky a regionálny profil a zároveň posilňuje spoločnú značku Beskydy. Viac o kandidatúre a pripravovanom programe sa dočítate v nasledujúcich stranách.

Projektový tím Žilina Beskydy 2026 už skoro 2 roky v spolupráci so Žilinským samosprávnym krajom, partnerskými mestami, samosprávami, slovenskými aj zahraničnými kultúrnymi inštitúciami, organizáciami a umelcami intenzívne pracuje na navrhovanom detailnom programovom obsahu vrátane pridružených investícií do kultúrnej infraštruktúry. Súčasťou prípravy kandidatúry sú aj súvisiace dokumenty kultúrnej a turistickej stratégie. Do týchto procesov boli zapojení aj samotní občania Žiliny a regiónu prostredníctvom otvorenej výzvy na projektové zámery v oblasti kultúry, verejného priestoru a občianskej participácie. Počas príprav sa konalo aj viacero komunitných stretnutí a verejné debaty, zorganizovali sa dve kultúrne fóra s medzinárodnou účasťou, občania sa mohli vyjadriť k verejnému priestoru prostredníctvom výzvy Mestské zásahy. Nezabudli sme aj na našich najmenších. Do projektu Žilina Beskydy 2026 boli zapojení žiaci základných škôl a ich práce na tému kandidatúry budú vystavené vo verejnom priestore. Prezentácia prihlášky investícií a programu bude súčasťou novembrovej výstavy v Rosenfeldovom paláci.

Podpis memoranda cestovného ruchu Beskydy

Žilina v súťaži o titul EHMK 2026 postúpila vo februári tohto roka do finále spolu s mestami Nitra a Trenčín po podaní úspešnej 60-stranovej prihlášky a online prezentácii pred medzinárodnou porotou. O tom, kto titul EHMK 2026 získa, sa rozhodne po podaní druhej 100-stranovej prihlášky a plánovanej návšteve medzinárodnej poroty a prezentácii pred ňou 9. decembra 2021. Porota bude hodnotiť okrem kvality a šírky umeleckého a kultúrneho obsahu prihlášky aj príspevok k dlhodobej stratégii a v neposlednom rade európsky rozmer – zasieťovanie a spoluprácu v EÚ, rezonujúce témy ako environmentálna problematika, identita, demokracia.

V slovenských pomeroch už jedno slovenské mesto titul EHMK získalo. V roku 2013 to boli Košice. Titul priniesol mnoho kultúrnych a ekonomicko-rozvojových zmien. Nešlo len o festival v jednom roku, ale o využitie príležitostí a ich pretavenie do kultúrnej ponuky, ktorá má pozitívne dosahy dodnes. Podobné zmeny čakajú Žilinu a celý región v prípade získania titulu. Premena na mesto s európskym profilom, investície vo výške 40 miliónov eur, široká kultúrna ponuka a umelecké zázemie. Žilina, partnerské mestá a región sa pod taktovkou projektového tímu dôkladne pripravili. Prichystaných je približne 190 kultúrno-umeleckých a komunitných projektov, so skoro 500 lokálnymi a medzinárodnými partnermi a vyše 30 investičnými zámermi. Dohodnuté sú prostredníctvom podpísaných memoránd spolupráce s necelou stovkou samospráv na slovenskej strane a formou oficiálnych podporných listov s ďalšími desiatkami na poľskej a českej strane. Trojciferné čísla medzinárodných spoluprác na navrhovaných projektoch v Žiline a Beskydskom regióne prevažne v rokoch 2025-26 sú dohodnuté od Ukrajiny po Veľkú Britániu a od Albánska až za polárny kruh.

Pracovný tím EHMK 2026 počas online prezentácie prvej prihlášky vo februári 2021

Držme Žiline a regiónu Beskýd palce, aby všetko toto mohlo byť skutočnosťou.

Žilina Beskydy 2026

Európske hlavné mesto kultúry 2026, Kandidátske mesto

www.zilina2026.eu Zilina2026 zilina2026

TíM EHMK:

Úspešná kandidatúra zaručí pestrý program pre každého

Sloganom projektu Žilina Beskydy 2026 je *„Okno príležitostí"*. Pôvodne je to fráza zo žargónu NASA, ktorá označuje vhodné priestorové a časové podmienky pre štart rakety. Kandidatúra Žiliny a okolitého regiónu je v tomto zmysle pre naše mesto príležitosť.

Programový kultúrno-umelecký obsah je rozdelený do troch základných pilierov:

PRÍRODA PRODUKCIA IDENTITA

Prvý s názvom Tok prírody je zameraný na umenie v prírode. Využíva umenie ako prostriedok na priblíženie aktuálnych klimatických a ekologických výziev, spája ho so športom či inými outdoorovými aktivitami, rozvíja potenciál premyslieť nanovo náš vzťah k prírode a tradíciám či prináša umenie na netradičné miesta, ako napr. vysokohorské chaty, cyklistické či turistické chodníky, rieky a vodné plochy, parky či lesy.

Druhý má názov Továreň na budúcnosť a v ňom sú projekty sústredené na spojenie umenia s priemyslom a technológiami, ale aj vedou, nadväzujúc na výrobnú tradíciu v Žiline a v regióne, ako aj na zapojenie umelcov a obyvateľov do oživenia verejných priestorov mesta.

Tretí pilier Identita bez hraníc kladie dôraz na niekoľko unikátnych príbehov spojených so Žilinou a Beskydami, ktorých umelecké spracovanie podporí premýšľanie o minulosti, identitách a hodnotách. Témy tohto piliera sa sústreďujú okolo slobody slova a médií, historických procesov budovania národov, dopravy a jej medzikultúrneho potenciálu či podpory rozmanitosti v meste a regióne, komunitné témy.

Na čo konkrétne sa môžu Žilinčania tešiť, keď uspejeme v súťaži a titul vyhráme? Podľa Lucie Šimo, projektovej manažérky Žilina Beskydy 2026, je zaujímavých projektov neúrekom. Vymenúva a popisuje aspoň zopár z nich:

- Festival Flow spájajúci kultúrne a športové zážitky a prinášajúci svetelné a umelecké inštalácie na brehoch Váhu.
- Plávajúce záhrady – súostrovia záhrad v spojení s umeleckými inštaláciami na povrchu vodných plôch v Beskydskom regióne (aj na Vodnom diele Žilina) vrátane prvkov pripomínajúcich zatopené obce.
- Festival Bačovskej kultúry – dočasná výstava chovu oviec, ovčej farmy s bačovskými pochúťkami priamo na námestí v centre mesta.
- Raj~čanka – revitalizácia nábrežia rieky pre kultúrne a komunitné aktivity s dočasnými architektonickými a umeleckými prvkami a súvisiacimi aktivitami.
- Múzeum vody v Environmentálnom centre Bôrik, ktoré bude vodu skúmať v hravých, interaktívnych, imerzívnych výstavách priamo v najstaršom rezervoári pitnej vody v Žiline. Súčasťou bude aj vonkajšia inštalácia určená deťom s umeleckými a hravými vodnými prvkami.
- Hangár – centrum tvorby umenia vo verejnom priestore a budova na hosťovanie festivalov.
- Interaktívne detské múzeum s interaktívnymi výstavami pre školy a deti.
- PASÁ:Ž – Platforma pre architektúru a občiansku participáciu, ktorá bude dejiskom výstav, tvorivých dielní, prednášok a vzdelávacích programov o architektúre a tvorbe verejného priestoru.
- Cesta Vrbu a Wetzlera – utečencov z koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau, ktorí v roku 1944 dorazili do Žiliny, sa premení na celoročnú trasu s umeleckým prevedením ich príbehu.
- Scape festival – v rámci podujatia sú plánované umelecké diela v prírode.
- Európska sezóna bábkového divadla – každý víkend sezóny predstavenia rôznych súčasných európskych bábkových divadiel.
- Zaujímavé budú hudobné a tanečné festivaly, festivaly animácie, tiež nezávislých hier a digitálneho umenia, ale aj tradičných regionálnych umeleckých techník.

Ponuka bude široká a veríme, že si domáci aj európski návštevníci budú mať z čoho vyberať. V neposlednom rade Žilinčania určite ocenia aj opravené sídliskové vnútrobloky s komunitnými záhradami, rekonštruované a oživené kultúrne domy v prímestských častiach, revitalizované Hlinkovo námestie so Sadom SNP. Vzniknú nové kultúrne priestory: Enviromentálny park Bôrik, rekonštrukcia Ciachovne, tanečné centrum a ďalšie väčšie a menšie investície v regióne.

Príďte sa aj o nich dozvedieť viac 26. novembra do Rosenfeldovho paláca.

Ester Mladenkova – Vernisáž Mestské zásahy

Viac o projektoch sa dozviete na webe zilina2026.eu a facebooku Žilina Beskydy 2026.

IDEME DO FINÁLE:

Aká bola cesta kandidatúrou mesta Žilina na Európske hlavné mesto kultúry 2026?

December 2019 – Vyhlásenie súťaže o titul Európske hlavné mesto kultúry 2026 Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky

Február 2020 – Rozhodnutie vedenia mesta a mestského zastupiteľstva kandidovať na Európske hlavné mesto kultúry 2026 (EHMK 2026)

Jún 2020 – Zapojenie verejnosti prostredníctvom Akcelerátora nápadov

Júl 2020 - CultureTech Ideathon - workshop lokálnej IT komunity a kultúrnych operátorov

August 2020 – Otvorená výzva pre verejnosť na podávanie projektových nápadov

9. september 2020 – Medzinárodná konferencia Beskydy v Mestskom divadle v Žiline

Október 2020 – Otvorená výzva na podávanie návrhov pre kampaň Mestské zásahy

15. december 2020 – Podaná 60-stranová prihláška na kandidatúru EHMK 2026

4. február 2021 – Prezentácia prihlášky pred medzinárodnou porotou

5. február 2021 – Vyhlásenie o postupe Žiliny spomedzi 9 kandidátov do finálneho kola súťaže o titul EHMK 2026 spolu s mestom Nitra a Trenčín

Február 2021 – Schválenie konceptu cezhraničného projektu Žilina Beskydy 2026 mestským zastupiteľstvom

Marec 2021 – Rozšírenie tímu Žilina Beskydy 2026 o nových členov, vrátane cezhraničných spolupracovníkov z Poľska a Českej republiky

Jún 2021 – Komunitné mapovania v mestských častiach

Júl 2021 – Vernisáž výstavy Mestské zásahy v pasáži na ulici Horný val

Jún - júl 2021 – Beskydský akcelerátor nápadov a otvorená výzva na regionálne cezhraničné projekty

August 2021 – Finalizácia prípravy a odovzdanie kultúrnej stratégie Kreatívna Žilina 2035

9. september 2021 – Medzinárodné kultúrne fórum Beskydy v Mestskom divadle v Žiline

9. september 2021 – Podpis memoranda o spolupráci 14 aktérov (SK, PL, CZ) cestovného ruchu pri tvorbe neformálnej značky Beskydy

September a október 2021 – Schválenie memoranda o spolupráci mesta Žilina so Žilinským samosprávnym krajom, mestami Bielsko-Biala, Frýdek-Místek a 98 mestami a obcami Žilinského kraja v rámci kandidatúry Žilina Beskydy 2026

Október 2021 – Zapojenie detí a mládeže zo škôl v regióne pomocou kreatívnych výstupov na témy kandidatúry

2. november 2021 – Termín odovzdania druhej 100-stranovej prihlášky

November 2021 – Výstava kultúrnej stratégie a kandidatúry s názvom Okná príležitostí v Rosenfeldovom paláci v Žiline

8. december 2021 – Návšteva členov medzinárodnej poroty v Žiline

9. december 2021 – Prezentácia pred medzinárodnou odbornou porotou v Bratislave

10. december 2021 – Vyhlásenie víťaza titulu EHMK 2026 spomedzi troch finálnych kandidátov

CultureTech Ideathon – workshop lokálnej IT komunity a kultúrnych operátorov

Komunitné stretnutie Krajina Harmónia

Vyhlásenie výsledkov finalistov

Workshop v synagóge k téme Mestské zásahy

EHMK diskusia na Kiosk festivale
Autor: Marek Jančúch

Kultúrne fórum Beskydy – september 2021

Iveta Niňajová približuje kandidatúru mesta Žilina na EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY 2026

IVETA NIŇAJOVÁ

už 18 rokov aktívne mení miesta a regióny Slovenska cez cestovný ruch. Je priekopníčkou destinačného manažmentu a udržateľného cestovného ruchu na Slovensku a iniciátorka Klastra Liptov, prvej organizácie destinačného manažmentu. Aktívne rozvíjala mestskú destináciu Košice, kde pracovala so značkou Európske hlavné mesto kultúry Košice 2013 ako riaditeľka Oblastnej organizácie cestovného ruchu Košice Turizmus. Bola tiež členkou expertného tímu Splnomocnenca vlády SR pre najmenej rozvinuté okresy. Nastavovala systém destinačného manažmentu na Úrade Banskobystrického samosprávneho kraja na pozícii poradcu predsedu BBSK a predsedkyne Krajskej organizácie cestovného ruchu Banskobystrický kraj Turizmus. Pôsobí vo viacerých iniciatívach po Slovensku so zameraním na ochranu a využitie kultúrneho a prírodného dedičstva Slovenska, ako aj líder Asociácie prírodného turizmu.

Pre kandidatúru Žilina Beskydy 2026 vypracovala turistickú stratégiu, v rámci ktorej sa zameriavala na tvorbu značky Beskydy a nastavovala spolupráce aktérov cestovného ruchu na území Beskýd pod spoločnou značkou. Taktiež spolupracovala pri príprave konceptu marketingovej a komunikačnej stratégie v prípade, že Žilina Beskydy 2026 vyhrá titul Európske hlavné mesto kultúry.

Iveta Niňajová o Žilina Beskydy 2026

„Spolu s partnerskými mestami Bielsko-Biala a Frýdek-Místek súťažíme o prestíž a vďaka značke Európske hlavné mesto kultúry sa vieme zviditeľniť a ukázať, že Žilina existuje na umeleckej mape Európy. Signál nevysielame len verejnosti a budúcim návštevníkom zo zahraničia, ale aj umelcom a kreatívcom, ktorí sa môžu zapojiť do procesov kandidatúry. Titul EHMK môže do Žiliny priniesť medzinárodnosť a nový život, ktorý s novými pohľadmi na svet prinesú zahraniční umelci a návštevníci."

Žilina nedávno podpísala memorandum „Beskydy 2026". Čo to znamená?

Podpis memoranda je významná udalosť a veľká výzva, keďže kandidujeme s celým regiónom Beskydy, ktorý sa nachádza na území troch štátoch. V rámci marketingovej aliancie Beskydy 2026 sa sedemnásť marketingových subjektov z troch štátov, Česka, Poľska a Slovenska, spojilo a podpísalo memorandum o spoločnom postupe pri tvorbe marketingovej stratégie značky Beskydy 2026.

Čo sa stane, ak Žilina získa titul Európske hlavné mesto kultúry?

V prípade úspechu nás čaká vzrušujúce obdobie a množstvo práce. Kultúra a cestovný ruch v regióne Beskydy je viac lokálna ako medzinárodná, a to je potrebné zmeniť. Zmena znamená, že sa musíme sieťovať, teda spájať s európskymi partnermi, kultúrnymi operátormi a centrami, ktoré nám môžu pomôcť s tvorbou projektu a so získaním ďalších partnerov, ale aj návštevníkov Európskeho hlavného mesta kultúry 2026.

Načo sa môžu tešiť obyvatelia Žiliny v prípade úspechu?

Môžu sa tešiť na nový umelecký život v inštitúciách, nových priestoroch, ale aj v uliciach a verejnom priestore, ktorý bude obohatený o európsky pohľad na kultúru a dizajn. Umenie a kultúra bude k verejnosti oveľa bližšie a kultúrna ponuka širšia.

Kultúra v meste môže v nasledujúcich rokoch zažiť obrovský rozmach. Ako to vnímajú jej hlavní aktéri?

MICHAL JURECKÝ

Michal Jurecký žije a pracuje v Žiline ako riaditeľ Považského múzea v Žiline. S kolegami sa snaží vytvárať a ponúkať tradičnú kultúru s presahom na viaceré oblasti, ktorá spája minulosť, kultúrne a prírodné dedičstvo. S rodinou je konzumentom kultúry vo všetkých zmysloch slova.

Ako vnímate kultúru a kultúrnu ponuku v Žiline?

Kultúra je u nás v Žiline prítomná v pomerne širokom spektre od vysokej cez tradičnú, alternatívnu, ale aj všeľudovú. Avšak kultúry je vo všeobecnosti málo. Je to vidieť na tom, aký čas žijeme a akí sme. Najlepšie pre kultúru by bolo, keby si človek nevedel vybrať.

Ako sa môže podľa vás kultúra, mesto a celý región Beskydy zmeniť, ak by sme získali titul Európske hlavné mesto kultúry?

Ak mesto Žilina a tým celý región Beskýd uspeje, je to možnosť uvedomiť si, že skutočne to nemáme za hranicu ďaleko a že každá spolupráca posúva vpred. Bude to možnosť zvýšiť nielen ponuku, ale predovšetkým kvalitu. Prirovnám to k stavbe domu. Holostavba stojí, teraz môžeme plánovať a zariaďovať. Vďaka EHMK môžeme spolupracovať s kvalitnými architektmi, šikovnými remeselníkmi a funkčnými i trvalými materiálmi a tvorivými dizajnérmi, aby ten náš domov bol osobný, funkčný, príjemný, vizuálne príťažlivý, aby sme sa v ňom cítili ako doma a návštevy sa budú cítiť príjemne.

Čo pre vás znamená slogan kandidatúry: Okno príležitostí?

Slogan Okno príležitostí je presne tým, čo je. Je to jedinečná príležitosť, ktorá sa nemusí opakovať, aby sme sa posunuli k lepšiemu uvedomeniu si seba, svojich potrieb, k vnímaniu svojho okolia prírodného a spoločenského, aby sme sa priblížili k vyšším hodnotám a vedeli ich udržiavať vo svojom živote.

KAREL HAMPL

Karel Hampl je generálny riaditeľ Štátneho komorného orchestra Žilina a pochádza z Českej Třebovej. Vyštudoval hru na husliach na Konzervatóriu P. J. Vejvanovského v Kroměříži. Po štúdiu na Janáčkovej akadémii múzických umení v Brne, odbor hudobný management, absolvoval v rokoch 2014/2015 ročnú stáž v agentúre Exil.arte vo Viedni. Od augusta 2015 pracoval v ŠKO Žilina ako manažér orchestra. Od februára 2020 na základe konkurzu Ministerstva kultúry SR bol vymenovaný za riaditeľa ŠKO Žilina.

Ako vnímate kultúru a kultúrnu ponuku v Žiline?

Žilina patrí k významným kultúrnym miestam celého Slovenska. Kultúrna ponuka je tu podľa môjho názoru pomerne dostačujúca. V Žiline pôsobia zriaďované aj nezriaďované kultúrne inštitúcie s miestnym, regionálnym i celoštátnym významom. Určite je ale treba prilákať ďalších návštevníkov zo širšieho regiónu i blízkeho zahraničia.

Ako sa môže podľa vás kultúra, mesto a celý región Beskydy zmeniť, ak by sme získali titul Európske hlavné mesto kultúry?

Zmena môže byť veľmi výrazná. Titul EHMK priláka zahraničných umelcov do Žiliny i do širšieho regiónu troch susediacich štátov, pomôže propagácii zabudnutého regiónu, prílivu turistov a návštevníkov, rozvoju kultúrnej infraštruktúry aj zvýšeniu atraktívnosti pre miestnych obyvateľov a priláka mozgy zo Slovenska aj zo zahraničia.

Čo pre vás znamená slogan kandidatúry: Okno príležitostí?

Okno príležitostí – okno do Európy, pohľad do budúcnosti aj symbol nádeje. V čase pandémie tento slogan má dvojnásobnú hodnotu.

MAREK ADAMOV

Marek Adamov je riaditeľ kultúrneho centra Stanica Žilina-Záriečie a Novej synagógy. Od vysokej školy pracuje s kamarátmi zo strednej školy na tom, aby Žilina bola (európskym hlavným) mestom kultúry. Kultúre na Slovensku sa venuje viac ako 20 rokov.

Ako vnímate kultúru a kultúrnu ponuku v Žiline?

Ak ide o to, kam ísť za kvalitným umeleckým a kultúrnym zážitkom každý deň, tak mám kam ísť, vôbec sa nenudím. Dobré koncerty, divadlo, výstavy a ďalšie akcie v etablovaných a dobre dramaturgicky aj ľudsky vedených inštitúciách nie je možné stihnúť. Viac než dve desaťročia sa o rozšírenie kultúrnej ponuky snažím aj ja. Vidím Stanicu a Novú synagógu na (medzi)národnej kultúrnej mape. Najväčšie uznanie a pochopenie stále prichádza do Žiliny zvonku. Ak ide o to, s kým robiť na miestnej úrovni, máme problém. Väčšinu tvorcov a aktérov privážame odinakiaľ. Nepodarilo sa nám vytvoriť živú umeleckú a kultúrnu scénu na lokálnej úrovni, napriek veľkej ponuke, podmienkam i snahe. Avšak vytvorili sme komunitu divákov, skupenstvo prajných a dobrých ľudí, ktorých je dosť na to, aby sa tu oplatilo pokračovať v našej snahe o živú interakciu reprezentovanú aj väčším umeleckým kolektívom žijúcim v meste, ale ten sa zatiaľ vytvoriť nepodarilo. Pokiaľ nevznikne, nebudeme (dosť) kultúrnym mestom. Sme stále na začiatku boja o kultúrne mesto.

Ako sa môže podľa vás kultúra, mesto a celý región Beskydy zmeniť, ak by sme získali titul Európske hlavné mesto kultúry?

Kultúra je robota navyše rovnako ako demokracia. Ak niekto pri EHMK povie (európske) peniaze, je to vyjadrenie malosti a nevedomosti. Akoby sme ich nemali dosť v meste, kde je globálna automobilka, dobrá univerzita i kopa iného z úspešného techno-digitál-priemyslu. Ku konceptu EHMK som práve preto kritický. Uvedomujem si ale pozitívne dopady kandidatúry ako hrdosť, lokálpatriotizmus, ambicióznosť aj chuť investovať do súťaže viac, než je štandardom, potrebu prekročiť hranice bežnosti. Preto sa musím pridať k heslu „využime toto okno príležitostí!" S ním je spojený prílev a mobilizácia bystrých a schopných ľudí, o ktorých nám ide. EHMK je príležitosť, nečakaná šanca zmeniť mesto skokom po dvoch či troch schodoch naraz vďaka (staro)novým ľuďom, ktorých sa nám do mesta podarí pritiahnuť. Christian, Parížan, ktorého sme v Žiline na začiatku nultých rokov prvýkrát uviedli do súčasného umenia ako dobrovoľníka z programu Erasmus, alebo Silvia, ktorú sme v rovnakom programe vyslali za súčasným umením do Rotterdamu. Obaja vedú kandidatúru Žiliny na hlavné mesto kultúry a „vrátili sa" preto sem. Ak vyhráme, zostanú a pritiahnu ďalších.

Čo pre vás znamená slogan kandidatúry: Okno príležitostí?

Čo ma najviac presvedčilo, bolo rozšírenie kandidatúry na (euro)región Beskydy. Veľmi ma pobavilo, ako sa niektorí hrdí Žilinčania rozhorčili, že čo my máme s Kysucami, Javorníkmi či Sliezskom. My, ktorí šéfujeme Považiu, Jánošíkovej Terchovej a (Malej) Fatre. Zahanbilo ma, že ani ja neviem nič o Frýdku-Místku ani o dvakrát ako Žilina väčšom meste Bielsko-Biala. Toto objavenie považujem za prvé okno príležitostí, ktoré sa nám otvára. Pozrieť sa opačným smerom, ktorým zvyčajne hľadíme na severozápad namiesto juhozápadu, cez hranicu dvoch európskych susedov. Vďaka mnohým témam a projektom rozpracovaným v kandidatúre je toto okno príležitostí otvorené aj pre mnoho ďalších nápodadov a ľudí, ktorí budú pripravení so svojimi raketami na štart.

SOŇA HOLÍBKOVÁ

Žijem v Žiline od roku 1979 a som rada, že ma mesto prijalo ako svoju. Mojou cestou je zapájanie ľudí s postihnutím do aktivít, podpora ich samostatnosti a učenie sa navzájom. Spolupráca s mladými ľuďmi, dobrovoľníkmi, organizáciami aj umelcami ma vtiahla do siete vzťahov, kde sa cítim dobre a mám v Žiline svoje miesto.

Ako vnímate kultúru a kultúrnu ponuku v Žiline?

Rozdelila by som ponuky na tri oblasti: prvá je komerčná – nakupuje sa podľa záujmu platiacich návštevníkov, druhá je lokálna – ponuka pre široké publikum s dotáciou mesta a kraja od tradičnej kultúry po moderné umenie, tretia je alternatívna – vďaka Stanici Záriečie, Novej synagóge a ďalším neziskovým organizáciám je ponuka pre odvážnych a náročných návštevníkov. Zatiaľ som si mala z čoho vybrať a za baletom či operou som cestovala.

Trochu mi chýba vytiahnutie z pohodlia, podpora tvorivosti a realizácie nápadov občanov v susedstvách, ale to už je viac na iniciatíve samotných ľudí a inšpirácii zo sveta.

Ako sa môže podľa vás kultúra, mesto a celý región Beskydy zmeniť, ak by sme získali titul Európske hlavné mesto kultúry?

Pre mňa je významné spojenie sa celého regiónu Beskydy. V poľskej aj v českej časti sú zaujímavé projekty, nápady, podujatia. Lepšie dopravné spojenie aj vzájomná informovanosť prinesú nové príležitosti na kultúrne podujatia svetovej úrovne, nové formy eko kultúry aj kultúry v prírode, spoločné aktivity nadnárodného rozmeru, väčšiu odvahu aj viac návštevníkov. Myslím, že to prinesie väčšie sebavedomie regiónu Beskydy a aj ľuďom v ňom. Ak sa spojí odvaha, fantázia a tvorivosť, môže to priniesť nové hodnotné festivaly, podujatia, výstavy, inštalácie, diela, činnosti. Už teraz vnímam zmeny v informovanosti o akciách u susedov a teším sa na ďalšie prekvapenia.

Čo pre vás znamená slogan kandidatúry: Okno príležitostí?

Pre mňa je to jedinečný moment, keď sa spojí viacero pozitívnych podmienok, aby sa udiala špeciálna udalosť. Teraz je to príležitosť pre Žilinu aj Beskydy, aby v oblasti kultúry, spolupráce, spolupatričnosti poskočili na vyššiu úroveň a zaradili sa na zoznam miest, ktoré každý rád navštívi.

V Žiline vzniklo unikátne mestské laboratórium, ktoré poskytuje dáta o doprave

Udržateľná mobilita, klimatické zmeny, kvalita života v centre mesta, dopravná záťaž, bezpečnosť na priechodoch pre chodcov a mnoho ďalších informácií poskytuje novo nasadená senzorická sieť, ktorá je nosným systémom mestského laboratória v Žiline.

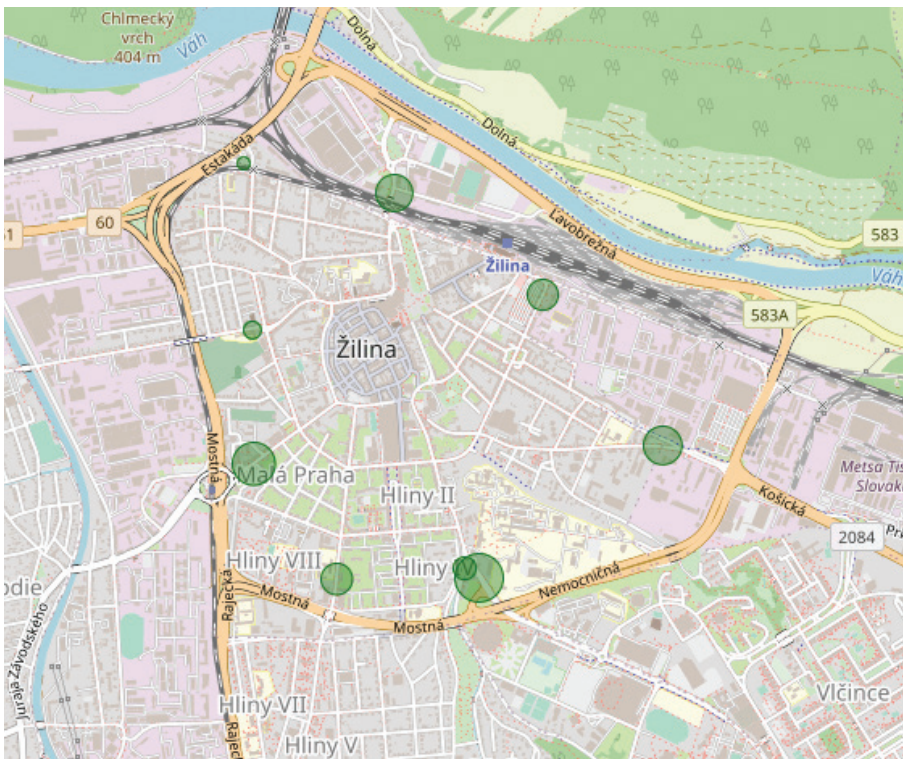

Mapa rozmiestnenia dopravných magnetometrov vo virtuálnom plote okolo centra mesta

Vďaka realizácii projektu CleverNet podporeného z programu Interreg CZ-SK bolo na začiatku septembra tohto roku spustené unikátne mestské laboratórium, ktoré sa primárne zameriava na skúmanie dopravy a životného prostredia. Do projektu sa zapojila Žilinská univerzita v Žiline v spolupráci s českým Centrom Dopravného Výskumu, konzultačná spoločnosť CityOne, technologický partner CITIQ a žilinský univerzitný spin-off UNIZA Technology Incubator (UNITI) a potrvá do konca roka 2022.

Koncept Urban lab je v Európe rozšíreným nástrojom pre podporu inovácií. Zvyčajne sa opiera o silnú komunitu ľudí z rôznych profesií, ktorí chcú svoje mesto posunúť vpred za pomoci dostupných technologických nástrojov. Vznikajú tak nové služby pre občanov podporujúce lepšie susedské vzťahy, lokálne podnikanie či zdravšie životné prostredie a zvyšuje sa digitálna gramotnosť. Mestské laboratórium je navrhnuté ako ihrisko pre všetkých, ktorí sa chcú dozvedieť niečo nové o svojom meste a nových technológiách. Prvotne boli nasadené špecifické senzorické siete, ktoré merajú dopravu či prehrievanie verejných priestranstiev, takže už sú k dispozícii rôzne informácie, s ktorými je možné nateraz pracovať nielen v ďalšom výskume, ale aj pri tvorbe inovácií či v podnikateľskom sektore, alebo v prostredí samosprávy. Ďalšia fáza projektu sa zameriava na využitie získaných dát širokou komunitou, aby vznikali rôznorodé a prínosné služby pre všetkých.

Technologicky najpokrokovejšou časťou senzorickej siete je nízkonákladový dopravný sčítač, ktorý dokáže aj z obyčajnej zmeny magnetického poľa Zeme spočítať vozidlá či zmerať ich dĺžku a rýchlosť. Od existujúcich finančne nákladných technológií merajúcich dopravu na hlavných ťahoch sa vďaka tomuto systému výskum posúva do nízkonákladovej senzorickej siete umožňujúcej sledovať dopravu plošne a ukázať dosahy zavedených mestských opatrení v číslach. Ide tak o technológiu, ktorú môže využiť akákoľvek obec bez ohľadu na veľkosť. Veľkým prínosom je okrem vynaložených financií aj rýchlosť nasadenia (2 – 3 mesiace) bez nutnosti riešiť stavebné povolenie, pripojenie k elektrickej sieti či GDPR.

Mestské laboratórium v podmienkach Žiliny predstavuje virtuálny dopravný plot okolo centra mesta pozostávajúci z 9 brán, ktoré monitorujú všetky jazdné pruhy a vytvára tak jedinečný celok sledujúci dopravné prúdenie centra mesta. Taktiež podáva informácie o počte, dĺžke a rýchlosti vozidiel každých 15 minút, vďaka čomu má samospráva ucelené dáta o dopravnej situácii v Žiline. Tie môžu byť využité napríklad pre potreby parkovacej politiky či investícií do bezpečnejšej situácie na cestách. Mestské laboratórium je skvelým a prekvapivo lacným dátovým zdrojom, ktorý doteraz v Žiline neexistoval. V súčasnosti sa členovia projektu sústreďujú na aplikáciu už získaných dát nielen v ďalšom výskume, ale aj pri tvorbe nových mestských služieb a budovaní lokálnej inovačnej komunity. Získané dáta sú prístupné pre všetkých a pre záujemcov je pripravená i konferencia či hackathon, resp. vývoj a príprava nových projektov. Tento projekt pozitívne vníma i žilinská samospráva, pre ktorú je zaujímavým a moderným prostriedkom pri osvete o klimatickej zmene či udržateľnej mobilite. Počas fungovania mestského laboratória v centre Žiliny bolo zistených už niekoľko zaujímavých výsledkov, napr. že malé deti v centre mesta počas júla dýchali až o 7 °C teplejší vzduch ako ich rodičia, čo súvisí i s množstvom áut, ktorých do centra mesta príde za 1 týždeň cez 300 000. Snahou mesta je na základe získaných výstupov a dát pripravovať nové projekty či investovať do zlepšenia klímy v Žiline a zároveň prevádzkovať mestské laboratórium aj po skončení projektu.

Všetky doterajšie výstupy projektu sú dostupné na: www.clevernet.sk.

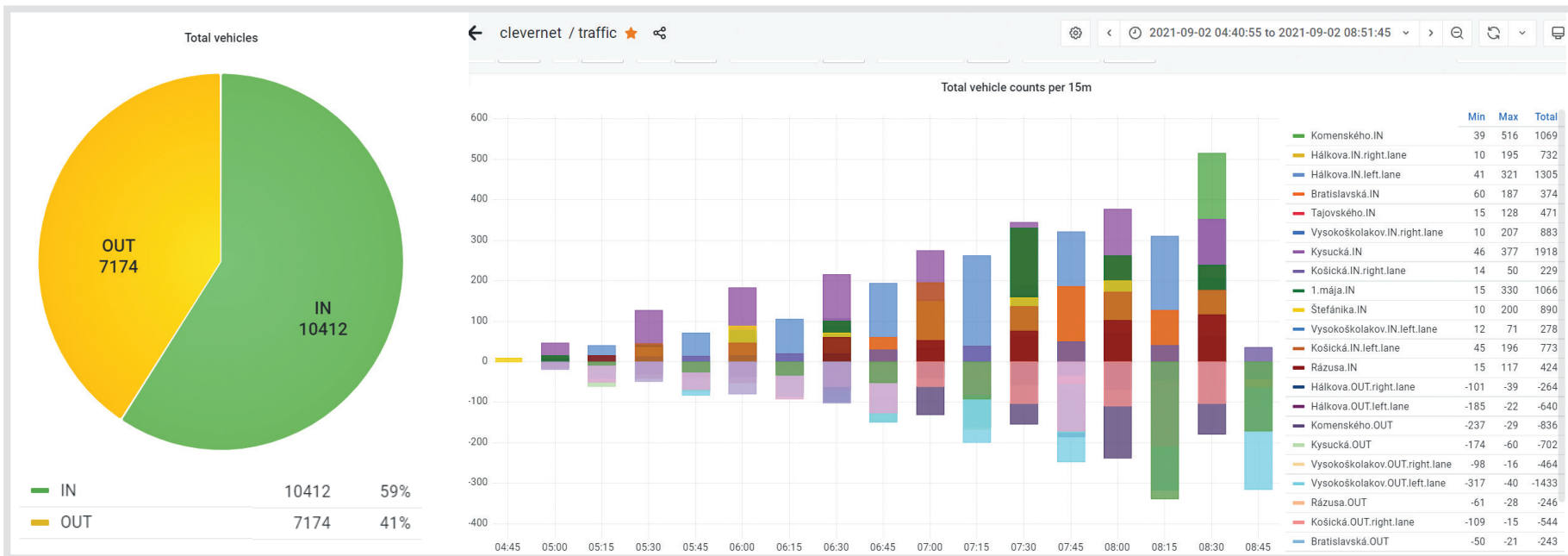

Grafy znázorňujú: rannú dopravnú špičku počas začiatku školského roku (2. 9. 2021) pričom najväčší nápor vozidiel bol v čase 8.30 hod., keď ľudia cestujú do práce, nie pred 8.00 hod., keď vezú deti do školy. V centre mesta sa v tej dobe nachádzalo približne 3 000 vozidiel.

Posilňovanie biotopu v mestskom prostredí

Mestské prostredie predstavuje miesto na život nielen pre ľudí, ale aj pre živočíchy. Prioritou mesta je ochrana a podpora slabších a znevýhodnených skupín nielen obyvateľov, ale aj živočíchov, ktoré sa v posledných rokoch z mestského prostredia začali vytrácať.

Lokálnu rozmanitosť živých organizmov a ekosystémov môžeme podporiť vytváraním prostredia pre život druhom, ktoré sa v našej oblasti bežne nevyskytujú. Mestské prostredie predstavuje dôležitú zložku výživy, útočisko a reprodukčné prostredie pre množstvo druhov živočíchov. Pri plánovaní týchto zelených plôch zohráva dôležitú úlohu taktiež estetika.

Oddelenie životného prostredia mestského úradu v spolupráci s útvarom hlavného architekta pracuje na koncepcii vytvárania priaznivého prostredia pre návrat vybraných druhov živočíchov do mestského prostredia. Z tohto dôvodu v meste tento rok pribudlo množstvo trvalkových záhonov a aktuálne sa vysádza približne 3 000 kusov krov vo viacerých lokalitách v meste.

Psičkári, prosíme vás, udržujte čistotu!

Osoba, ktorá vedie psa, je povinná bezodkladne odstrániť exkrementy, ktorými pes znečistil verejné priestranstvo a uložiť na určené miesto, ktorým je nádoba na komunálny odpad a malé smetné nádoby na uličné smeti. Majiteľom psov pripomíname, že exkrementy po svojich štvornohých miláčikoch môžu hádzať do ktorejkoľvek nádoby na zmesový komunálny odpad, do malej či veľkej – bez ohľadu na to, či sa na nej nachádza nálepka psa alebo nie.

Nálepka psa na smetných košoch sa vyskytuje iba na frekventovaných miestach a má psičkárom pripomínať ich povinnosť. V rámci osvety ich mesto v týchto dňoch lepí po košoch na sídliskách. Mesto zároveň apeluje na dodržiavanie čistoty po psoch na verejných priestranstvách, najmä v parkoch, na plochách sídliskovej a uličnej zelene, chodníkoch a uliciach. Vstup so psom je zakázaný na verejné detské ihriská a pieskoviská bez výnimky. So psom sa nesmie vstupovať ani do verejných budov, na cintoríny, do školských, kultúrnych a športových areálov či sociálnych zariadení. Tieto miesta sú viditeľne označené značkou. Vstup so psom zakázaný. Majiteľov psov prosíme, aby nevenčili svojich štvornohých miláčikov na kvetinových záhonoch a pri vchodoch do obytných domov alebo panelákov. Ten, kto psa vedie, je povinný mať pri sebe vhodnú pomôcku alebo vrecúško na odstránenie psích výkalov, ktorými pes znečistil verejné priestranstvo. Vrecká na exkrementy pre zodpovedných psičkárov sú k dispozícii v Klientskom centre Mestského úradu v Žiline. Doklad o zaplatení nie je potrebný. Dohľadáme si vás na základe mena majiteľa psa. Buďme k sebe ohľaduplní. Psičkári, prosíme vás, správajte sa zodpovedne a udržujte pri venčení čistotu.

Neznečisťujme si svoje mesto

Každá prevádzka (podnikateľský subjekt, kancelária a pod.) na území mesta musí byť prihlásená do systému zberu komunálneho odpadu. Keď fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba vlastní alebo prevádzkuje viac prevádzok, každá musí byť prihlásená do systému zberu komunálneho odpadu samostatne. Právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia sú povinní v prípade preplňania svojich nádob zabezpečiť zvýšenie počtu alebo objemu zberných nádob. Je zakázané ukladať odpad z podnikateľskej činnosti (odpady z prevádzok, trhovísk a pod.) do smetných nádob na verejných priestranstvách alebo do nádob, ktoré patria fyzickým osobám.

Opakovane sa stretávame so situáciou, že prevádzky umiestňujú svoj odpad vedľa smetných nádob, a tým znečisťujú verejný priestor. Hromadenie odpadu je neestetické a nehygienické. Každodenné upratovanie odpadu mimo smetných nádob je finančne a časovo zaťažujúce. Porušovanie záväzných nariadení je sankcionované príslušnými právnymi predpismi.

NIE VŠETKO, ČO HORÍ, JE PALIVO

S cieľom vykurovania je v domácnostiach dovolené spaľovať len také palivá, ktoré sú uvedené výrobcom spaľovacieho zariadenia v návode na použitie. Je nevyhnutné nakupovať palivo u oficiálnych predajcov, ktorí predávajú palivá spĺňajúce legislatívou stanovené požiadavky na ich kvalitu.Je zakázané spaľovať komunálny odpad a druhotné palivá (palivá vyrobené z odpadu).

Príklady, čo nepatrí medzi palivo:

Možné účinky znečisteného ovzdušia na zdravie:

- zhoršenie respiračných ochorení (astma, bronchitída),
- zhoršenie srdcovo-cievnych ochorení (srdcové záchvaty, nepravidelný pulz),
- dráždenie očí, nosa a hrdla,
- vplyv na centrálny nervový systém únava, bolesť hlavy, závraty, zvracanie, riziko rozvoja nádorových ochorení,
- vplyv na reprodukčný systém,
- zmeny v zložení krvi,
- alergické reakcie a zápaly,
- poruchy imunitného systému.

OHROZENÉ SÚ NAJMÄ DETI, TEHOTNÉ ŽENY, STARŠÍ ĽUDIA, OSOBY S OCHORENIAMI PĽÚC A SRDCA.

Hlavné zásady správneho kúrenia:

- Spaľovať palivo, ktoré určuje výrobca vykurovacieho zariadenia.
- Spaľovať kvalitné uhlie, nespaľovať vysoko sírnaté uhlie, uhoľné kaly, uhoľný prach.
- Spaľovať suché drevo s vlhkosťou do 20 % (sušené minimálne 1 až 2 roky).
- Nespaľovať odpady, ani ich nepridávať do paliva.
- Nedusiť horenie, najmä nie pred spaním.
- Riadiť sa pokynmi na prevádzkovanie zariadenia uvedenými v návode na obsluhu.
- Neinštalovať vykurovacie zariadenie, ktoré dodá viac tepla, ako je skutočná potreba domu.
- Prevádzkovať vykurovacie zariadenie v dobrom technickom stave (tesnosť zariadenia, prívod vzduchu, regulačné klapky a pod.).
- Vykonávať pravidelné čistenie vykurovacieho zariadenia, dymovodu, komína od sadzí.

Mesto Žilina

PRIESKUM VEREJNEJ MIENKY SPOKOJNOSTI OBČANOV MESTA

STE SPOKOJNÍ S KOMUNIKÁCIOU MESTA ŽILINA?

Prieskum verejnej mienky potrvá do 20. novembra 2021 telefonicky a online na nasledujúcom odkaze: Ink.sk/aqan.

ROSENFELDOV PALÁC

Trvá do 20. 11.
VÝSTAVA Tichí chodci / Stano Bubán & hosť Eva K. Šrubařová

4. 11. 17.00 hod.
GENIUS LOCI Český spolek Žilina
Hosťami moderovanej diskusie sú Svätopluk Pach, Bohumil Kejla, Libuše Trebatická a Nadežda Česalová. Moderátorom diskusie je D. Stránska.

9. 11. 17.00 hod.
PREDNÁŠKA Náboženský svet starých Slovanov
Prednáša Katarína Nádaská.

15. 11. 19.00 hod.
KONCERT Zobkáčik
Vystúpia Klára Valentovičová, Karolína Valentovičová, Veronika Čahojová, Mária Elisabeth Berki a Lucia Ševčíková pod vedením pedagóga Pavla Stillera. Klavírny sprievod Zuzana Srogončíková Melicharová.

23. 11. 17.00 hod.
BESEDA Z dedičstva Sloveny
Beseda Textilného remeselného centra Čadca s ukážkami z archívu.

26. 11. 17.30 hod.
VERNISÁŽ Okno príležitostí
Výstava kultúrnej stratégie a kandidatúry Žilina Beskydy 2026.

27. 11. 15.00 hod.
RODINNÁ SOBOTA Seuratova zimná krajina
Tvorivá dielňa pre rodiny s deťmi. Voľné pokračovanie Malých dejín umenia. Účasť podmienená prihlásením.

Sledujte nás na sociálnych sieťach a buďte tak s nami aj v online priestore.

J. M. Hurbana 28, 010 01 Žilina, 041 764 9692, info@rosenfeldovpalac.sk, www.rosenfeldovpalac.sk, www.facebook.com/rosenfeldovpalac, www.instagram.com/rosenfeldovpalac
Zmena programu vyhradená.

Celý program nájdete na webe: www.rosenfeldovpalac.sk.

Žilina ONLINE

www.zilina.sk | mestozilina | Mesto Žilina | mobilná aplikácia Žilina | YouTube Mesto Žilina

RADNIČNÉ NOVINY MESTA ŽILINA

ČÍSLO 11 ROČNÍK 3 | ZADARMO do každej schránky | www.zilina.sk Mesto Žilina

Adresa redakcie: Námestie obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina
Šéfredaktorka: Katarína Gazdíková
Redaktori: Erika Lašútová, Andrea Bialoňová, Vladimír Miškovčík, Kristína Šimurdová, Martina Brnčalová, Karol Zahatlan
Grafické spracovanie: Barbora Obertová
Fotografi: Dávid Mičuch, Dávid Lajmon

Jazykové korektúry: Jana Matuškovičová,
Redakčná rada: Ján Ničík, zamestnanci MsÚ
Šírenie, rozmnožovanie textu, fotografií, grafov je možné len so súhlasom vydavateľa.
Distribuuje: Slovenská pošta, a. s.
Tlač: Polygrafické centrum, s. r. o.
Evidenčné číslo: EV 5837/19
ISSN 1339-8830

Vydáva: Mesto Žilina, Námestie obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina, tel.: 041/ 7063 111
IČO: 00 321 796
Náklad: 35 500 kusov
Periodicita: mesačník

MESTSKÉ
DIVADLO
ŽILINA

NOVEMBER
PROGRAM

30. DIVADELNÁ SEZÓNA 2021/2022

30 ROKOV
#STALESVAMI

www.**divadlo**zilina.eu

N. FAŠÁNKOVÁ, P. MARTINČEK V INSCENÁCII **VEDĽAJŠIE ÚČINKY**

STREDA	**3**	19:00 / ŠTÚDIO / 15+ / 65 MIN	**HEY! SLOVÁCI** **AUTORSKÝ PROJEKT** / TEXT **KOLEKTÍV AUTOROV** RÉŽIA **PAVOL VIECHA**[AH], **TOMÁŠ PROCHÁZKA**[AH], **ANNA ŠOLTÝSOVÁ**[AH]
ŠTVRTOK	**4**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+	**NAŠE FOTKY** **DRÁMA** / TEXT **THOMAS MELLE** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
PIATOK	**5**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+ / 135 MIN	**VEDĽAJŠIE ÚČINKY** **DRÁMA** / TEXT **LUCY PREBBLE** / RÉŽIA **MICHAEL VYSKOČÁNI**[AH]
PIATOK	**12**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+ / 85 MIN	**ŽLTÁ ČIARA** **KOMÉDIA** / TEXT **JULI ZEH, CHARLOTTE ROOS** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
SOBOTA	**13**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+ / 60 MIN	**BEZZUBATÁ** **INFERNÁLNA PSYCHOFRAŠKA** / TEXT **MIKLÓS FORGÁCS** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
ŠTVRTOK	**18**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+ / 135 MIN	**VEDĽAJŠIE ÚČINKY** **DRÁMA** / TEXT **LUCY PREBBLE** / RÉŽIA **MICHAEL VYSKOČÁNI**[AH]
PIATOK	**19**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+ / 50 MIN	**DEŇ, KEĎ SOM JA UŽ VIAC NEBOL JA** **DRÁMA** / TEXT **ROLAND SCHIMMELPFENNIG** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
PIATOK	**19**	18:00 / ŠTÚDIO / 15+ / **HOSŤ**	**SKECZ**
SOBOTA	**20**	19:00 / ŠTÚDIO / 15+ / 45 MIN	**NIEKTO PRÍDE** **DRÁMA** / TEXT **JON FOSSE** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
UTOROK	**23**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / **HOSŤ**	**III GAŠTANOVÉ KONE** **DPOH & TRIESKA V OKU**
STREDA	**24**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 18+ / 85 MIN	**TRIKY, FET A MAKAČI** **KOMÉDIA** / TEXT **MOHAMED ROUABHI** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
ŠTVRTOK	**25**	19:00 / VEĽKÁ SÁLA / 15+	**NAŠE FOTKY** **DRÁMA** / TEXT **THOMAS MELLE** / RÉŽIA **EDUARD KUDLÁČ**
PIATOK	**26**	18:30 / VEĽKÁ SÁLA / **PREMIÉRA**	**FS ROZSUTEC / ŽIVOTA A...** **GALAPROGRAM K 55. VÝROČIU**
SOBOTA	**27**	18:30 / VEĽKÁ SÁLA / **PREMIÉRA**	**FS ROZSUTEC / ŽIVOTA A...** **GALAPROGRAM K 55. VÝROČIU**
NEDELA	**28**	16:00 / VEĽKÁ SÁLA / **PREMIÉRA**	**FS ROZSUTEC / ŽIVOTA A...** **GALAPROGRAM K 55. VÝROČIU**

HOSŤUJEME V NOVEMBRI

SOBOTA	**6**	18:30 / **DIVADELNÝ FESTIVAL SLOVENSKÉ KORTYNY 2021** REVÚCA	**NEZNÁŠAM ŤA!**
UTOROK	**9**	16:30 / **KRAJSKÁ KNIŽNICA V ŽILINE**	**ČÍTAJ A ZAŽI** ZÁŽITOK Z ČÍTANIA S IVETOU PAGÁČOVOU A MICHAELOM VRZALOM

Vstupenky na domáce predstavenia zakúpené online sú o 1 € lacnejšie než vstupenky zakúpené v pokladnici divadla. Iné zľavy si uplatníte len v pokladnici divadla. Študenti do 26 a seniori od 60 rokov zľava, /okrem premiér, predpremiér a hostí/, ZŤP zľava 50%. Pre organizované skupiny ponúkame špeciálne ceny. Študenti konzervatórií, VŠMU v Bratislave, AU v Banskej Bystrici, DAMU v Prahe, JAMU v Brne a divadelnej vedy majú po predložení preukazu školy vstup za 1€ / nevzťahuje sa na hosťujúce predstavenia a koncerty; vstupenky je možné zakúpiť 30 minút pred začiatkom predstavenia pri voľnej kapacite sály, bez možnosti rezervácie.

ADRESA Horný val 3, 010 01 Žilina, Slovakia / **E-MAIL** pokladna@divadlozilina.eu / **TELEFÓN** 041 381 0000 / **MOBIL** 0911 148 446 / **ONLINE PREDAJ VSTUPENIEK NA** www.**divadlo**zilina.eu

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ / **DIVADELNÁ KAVIAREŇ** PODĽA AKTUÁLNYCH EPIDEMIOLOGICKÝCH OPATRENÍ

AKTUÁLNY PROGRAM